

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Ljubljanski

RADIO

ima vsako nedeljo od 20. do 20.20 ure oddajo za zamejske Slovence

LETNIK V

DUNAJ, V SREDO, 15. II. 1950

ŠTEV. 12 (285)

Predvolivna borba na Angleškem

Predvolivna kampanja za letošnje volitve v angleško zbornico so v polnem teku. Kandidati laburistične partije in konservativne opozicije si prizadevajo na vse načine, da bi svoji stranki zagotovili zmago pri volitvah. Mnogo je slišati lepih besed in obljub raznih politikov in predstavnikov posameznih političnih grupacij.

Svoj program je objavil tudi laburistični kandidat Conny Zilliacus, v katerem se med drugim izjavlja za podpiranje laburistične stranke, bodisi da je stranka na oblasti ali pa v opoziciji, in to ob pogoju, da se bo stranka borila za mir in zaposlenost, za gradnjo hiš in socialnih ustanov, povišanje mezd ter znižanje cen. Zilliacus pa se upira sleherni tendenci za koalicijo s thoryjevci v splošnem, posebej pa se izjavlja proti kakršni koli koaliciji med konservativno stranko in laburističnim vodstvom v zunanji ter obrambni politiki, ki v sedanji obliki žrtvuje narodno neodvisnost Britanije koristim Združenih držav Amerike in ki vodi k novi vojni.

Ko je razlagal zahteve, za katere se bo boril, je omenil Zilliacus na prvem mestu in kot prvo obveznost vlade zboljšanje gospodarskega življenja delovnih slojev, ohranitev polne produktivne zaposlitve in razširitev socialnih ustanov. Kot prvo načelo v notranji politiki zahteva Zilliacus napredovanje k socializmu, ne pa nazadovanje h kapitalizmu. Zilliacus se je izjavil za omejitve in obdavčenje kapitalističnih dobičkov, za zmanjšanje odškodnine za podržavljeno industrijo, za razširitev podržavljenja v industriji in načrtovanje v proizvodnji. Glede varčevalnega programa meni Zilliacus, da se prihranek ne sme doseči na račun socialnih ustanov, gradnje stanovanj in prosvetnega sistema, temveč na temelju zmanjšanja velikanskega vojaškega

proračuna, ki znaša 800 milijonov funtov. Kot prvi ukrep v tem smislu zahteva Zilliacus znižanje vojaškega proračuna za polovico.

V zunanjepolitičnem pogledu se zavzema Zilliacus za neodvisno britansko politiko zaradi rešitve važnih vprašanj na Srednjem in Daljnem vzhodu ter v Evropi in zboljšanje trgovine med Vzhodom in Zpadom.

Zilliacus misli, da bi morali sloveti britanski odnosi z Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo na določbah Ustanovne listine Združenih narodov, ne pa na vojaških zvezah, ki razcepljajo svet na bloke. Zilliacus zahteva samostojne britanske predloge, da bi zgladili nasprotja med ameriški in sovjetskimi člani v mednarodnem nadzorstvu nad atomsko energijo.

Avstrijska vlada razmetava z državnimi sredstvi

Na petkovi seji Zavezniškega sveta za Avstrijo je poudaril sovjetski zastopnik v Izvršnem komiteju Zinjev, da je zvezna vlada leta 1948 ne upoštevala prejšnjih navodil Zavezniškega sveta napravila neupravičene izdatke. Tako je na primer proti interesom avstrijskega ljudstva dala visoke vsote na razpolago za DP-jevce. V ta namen je izdala 480 milijonov šilingov, ki so jih morali plačati avstrijski davkoplačevalci; od tega denarja so porabili 56 odstotkov za ameriško, 44 odstotkov pa za angleško in francosko zasedbeno cono.

Prav tako visoki so bili tudi izdatki za policijo in žandarmerijo, za katero so izdali 54 milijonov šilingov več, kot je bilo predvideno v proračunu.

Iz poročila o avstrijskem gospo-

Zilliacus se je izjavil za prepoved atomskega in drugega orožja za množično uničevanje, pa tudi za zmanjšanje in omejitve oboroževanja na temelju mednarodnih sporazumov. Zilliacus je vztrajal pri odklonitvi atlantskega pakta, kajti izrazil je mnenje, da so iz tega pakta izviraajoče vojaške obveznosti nezdržljive z določbami Ustanovne listine Združenih narodov.

Zilliacusa poznamo kot doslednega borca za mir, znan pa nam je še prav posebno po svojih izjavah o novi Jugoslaviji, ki jo je obiskal in se na lastne oči prepričal, kakor je dejal, da „bo Jugoslavija kljub blokadi iz vzhoda dosegla tiste cilje, ki jih predvideva petletka“. Kakor znano, je bil Zilliacus zaradi svojega naprednega mišljenja lanske leto izključen iz angleške de-

darstvenem načrtu za leto 1948 je nadalje razvidno, da je Avstrija izgubila svojo gospodarsko neodvisnost že v prvem letu marshallovega plana in je pretežni del denarja pod ameriško kontrolo. Gospodarsko leto 1948 je bilo zaključeno s presežkom 1648 milijonov šilingov, večji del te vsote (več kot ena milijarda šilingov) pa je ostal pod ameriško kontrolo in Avstrija z njim ne more samostojno razpolagati.

Izvršni komite Zavezniškega sveta je razpravljal tudi o trgovskih odnosih med Avstrijo in Švedsko. Sovjetski zastopnik je ugotovil, da vsebuje ta pogodba število določil, ki so bila Avstriji vsiljena in pomenijo resno ogrožanje avstrijskega gospodarstva. Predvsem liberalizacija zunanje trgovine omogoča inozemskim kapitalistom osvojitve notranje trgovine, kar mora privedi do nadaljnje skrčitve avstrijske industrijske proizvodnje, do ponovnega naraščanja brezposelnosti in do še večjega poslabšanja življenjskih pogojev delovnih ljudi.

Stavka v francoskih vojnih obratih

Nad 10.000 delavcev pariških obratov, ki so pod upravo vojnega ministrstva, je stopilo zadnji teden v stavko. Stavkajoči delavci zahtevajo ukinitve vojne v Vietnamu, ukinitve oboroževanja in priprav za vojno ter mesečno doklado za premostitev v višini 3000 frankov.

Na masovnem zborovanju so delavci izrazili svojo odločnost, boriti se še nadalje proti vojni, doseči premostitveno doklado 3000 frankov ter onemogočiti nameravan odpust 7000 delavcev, ki so zaposleni v državnih obratih.

Tudi delavci državnih obratov, ki so pod nadzorstvom ministrstva za vojno mornarico, so sklenili, da iz protesta proti vojnim pripravam stopijo v stavko.

V Marseille so pristaniške oblasti odredile, da pristaniškim delavcem, ki nočejo izkrcavati vojnega

lavске stranke, kljub temu pa ni opustil svoje odločne borbe za boljše življenjske pogoje delavstva, za mir in enakopravnost med narodi.

Popolnoma drugačen je program drugih kandidatov angleških strank, ki se prav tako trudijo, da bi si pridobili ljudstvo. Tako se je na primer sedanji ministrski predsednik Attlee na predvolivnem zborovanju laburistične stranke zadovoljil s tem, da se je hvalil, kaj vse je napravila njegova stranka v zadnjih letih, pri tem pa očitno prezrl dejstvo, da se je življenje delovnih ljudi na Angleškem znatno poslabšalo prav v teh zadnjih letih, ko je vodstvo stranke prodalo interese države ameriškim kapitalistom in imperialistom. — Prav tako značilen je bil predvolivni govor bivšega ministrskega predsednika Churchilla, ki mu delata socializem in komunizem najgreenkeše ure v življenju. Samo iz sovražstva do socializma in komunizma — torej do napredka — je vzrok, kakor je Churchill poudaril, da tudi v svoji visoki starosti ne more mirovati.

Na seji je bilo ugotovljeno, da so zakrivilo uradni avstrijski krogi na povelje ameriške uprave dejanja, ki jih je Zavezniški svet prepovedal ali vsaj ne dovoliti. Tako je Zavezniški svet svoječasno obravnaval vprašanje postavitve oddaj, postaje za brezžični telefon ter ugotovil, da zanj ni potrebe. Kljub temu pa je poštna direkcija postavila pri Linzu tako oddajno postajo in sicer, kakor je ugotovil sovjetski zastopnik, na podlagi enostranskega dovoljenja s strani ameriške uprave.

V Franciji je 200.000 brezposelnih

Francoski list „Combat“ piše v svojem članku o brezposelnosti, da so celo uradne statistike ministrstva za delo ugotovile stalno naraščanje brezposelnosti. Kljub težkočam pri ugotovitvi dejanskega števila brezposelnih so ugotovili, da je trenutno 200.000 brezposelnih, med njimi 60.000 žensk. Poleg tega je nad 220.000 delavcev, ki so v tednu zaposleni manj kot 32 ur, in okoli 300.000 delavcev, ki delajo tedensko od 32 do 40 ur. — V Parizu in okolici narašča brezposelnost znatno hitreje, kot pa na podeželju in je pričakovati, da bo leto še vedno naraščala.

Ameriški načrti na Japonskem

Japonska je posebno ugodna za izkoriščanje

Podpredsednik ene izmed največjih ameriških bank, William Draper, je izjavil na neki konferenci „Združenja za zunanjepolitična vprašanja“, da je Japonska posebno ugodna za izkoriščanje po ameriškem kapitalu. Draper, bivši namestnik ameriškega ministra za obrambo, se je šele pred nekaj tedni vrnil z Japonskega, kjer je iskal možnosti za nalaganje ameriškega kapitala.

Kot ugodna področja za nalaganje kapitala je Draper označil predvsem kovinsko, aluminjsko, kemično, premogovno, težko, lahko, ladjedelniško in elektroindustrijo ter industrijo umetne svile. Poudaril je, da bi ameriški koncerni lahko za majhen denar dobili v roke kontrolo nad celotno japonsko industrijo.

Nadalje je Draper omenil v svojem govoru, da bo japonska vlada podpirala prizadevanja ameriških koncernov in bodo japonske zakone v prihodnjih mesecih spremenili v tem smislu, da ne bodo več

omejevali nalaganja inozemskega kapitala.

K temu poročilu ni treba dodajati še posebnega komentarja, saj imamo dovolj možnosti, videti taka prizadevanja ameriških koncernov, ki bi hoteli v vsaki državi dobiti v roke najbolj važne položaje. S kakšnimi sredstvi skušajo to doseči, vidimo iz raznih tako imenovanih „pomoči“ in planov, ki dejansko niso kaj drugega, kot pa nalaganje kapitala in pridobivanje kontrole nad dotično državo. Da se pa ta kontrola ne omeji samo na industrijo, nam najbolj očitno kaže primer Avstrije, kjer se je kontrola nad industrijo in gospodarstvom spremenila tudi že v kontrolo nad političnim življenjem in so današnji avstrijski politiki edino še zvesti hlapci ameriških kapitalistov. Jasno je tudi, da taka kontrola ne ostane brez posledic, ki jih pa mora v vsej teži nositi spet le delovno ljudstvo, katero iz dneva v dan zahaja v vedno strašnejšo bedo in pomanjkanje.

Kolo zgodovine se vrti naprej

Takole se sliši po naših občinah in vaseh: „Slovenski vestnik“ bomo brali, zato ker neustrašeno zastopa to, kar nam pripada in nam po naravnem pravu gre: naše neokrajne življenjske pravice, našo enakopravnost, enako dodeljevanje gospodarskih ugodnosti, očuvanje svobodnega narodnega prepričanja, socialno enakopravnost in nepristransko podpiranje za delo nesposobnih naših ljudi brez ozira na narodno in politično pripadnost, zadosten pouk slovenskega jezika v šolah, pravice slovenskega jezika v cerkvi. Vse to so zahteve, ki bi že davno ne smele biti več zahteve, ampak že davno dejstva, ker živimo v „demokraciji“ državi, kjer uživajo vsi državljani enake pravice in imajo iste dolžnosti. Še več, živimo v državi, kjer je na vladi od cerkve edino priznana in hvalisana edino zveličavna OeVP, ker baje zastopa krščanska načela, in bi moralo biti že po krščanskih načelih, če govorimo o načelih, urejeno tako, da bi odgovarjalo pravici in resnici.

Žal pa ne moremo pozabiti, da se cerkvena oblast na Koroškem za časa nacizma ni nič potegnila za krivično preganjane naše ljudi, ko so romali v izseljeništvu in taborišča smrti, ko so javno te zločine hvalili kot pravične ukrepe v interesu nemškega ljudstva in nemške države. Tedaj „edini nemški duhovnik, ki se zaveda svoje dolžnosti do svojega naroda“, čeprav je iskal dokaz za svoje čistokrvno nemštvo v Breznici na Gorenjskem, kjer so doma „Kodrasi“, ni nič izdajal „Smernic“, v katerih bi ekskomuniciral brezbožni tisk fašistične nove vere „v boga verujočih“. Rosenbergove mitike dvajsetega stoletja in rasistične teorije, da bi proklel nasilno krvavo fašistično vojno ter obsodil pomor milijonskih žrtev. Nihče ni povzdignil glasu proti dvomljivim „verskonravni“ vzgoji mladine v raznih Bundih, BdM in tako dalje. Niti se ne spominjamo, da bi bil protestiral, če so „pimfi“ nalašč med službo božjo okrog cerkve razbijali po svojih bobnih in tako motili cerkvene obrede.

Toda tudi pred nacizmom deželna cerkvena oblast ni kazala krščanskega nadnarodnega gledanja. Le prečesta in preradevoljna ugoditev Kaibitschevim zahtevam glede jezika v cerkvi je najboljši dokaz za to! Le danes je na enkrat v skrbeh za krščanska načela! In baje le v njihovo obrambo je odredila ukrepe proti brezkompromisnemu, doslednemu slovenskemu tisku, proti neomahljivim, zavednim Koroškim Slovencem, pi baje „ogrožajo“ cerkev.

Na ta udar in politični manever cerkve proti glasilu koroških Slovencev pa odgovarjajo ljudje, ki mislijo s svojo glavo, trezno in preudarno. Slišali smo ženo, ki ji krščanstva nihče ne more odrekati: „Jaz bom ‚Slovenski vestnik‘ koj brala; ne najdem nič proti veri v njem, je že prav, kar piše“. To je ena sodba izmed mnogih! To je mnenje vseh, ki mislijo enako samostojno. Dejstvo je, da Vestnik vere ne ogroža niti je nikomur ne jemlje, ampak dobro loči med vero in njeno zlorabo v politične namene. Le prečesto namreč gotove plasti skušajo pod krinko vere braniti privilegirane izkoriščevalske kapitalistične manjšine proti množicam za vsakdanji kruh se borečih, ki naj lepo pohlevno molčijo in trpijo, odpuščajo in se tolažijo z lepšim onostranskim življenjem. Toda za neovirano duhovno življenje je nujno potrebno, da ima človek človeka vredne življenjske pogoje. Človek v bedi, v pomanjkanju, lačen in v skrbeh, kaj bo prinesel jutrišnji dan, pač pozna le eno skrb in ta se imenuje: vsakdanji kruh! Skrb za vsakdanje življenje, negotovost in pomanjkanje, izrabljene delovne sile, krivične socialne raz-

V Jugoslaviji izdelujejo že mnogo zdravil, ki so jih prej uvažali

Zdravilstvo v Jugoslaviji je bilo pred vojno v rokah tujih tvrdk, ki so v glavnem iz države izvažale surovine ter jih nato neznatno predelane z zvenečo lujo etiketo in ogromnim dobičkom prodajale na jugoslovanskem trgu. Po osvoboditvi se je Jugoslavija tudi na tem področju osamosvojila.

Danes izdelujejo v Jugoslaviji že mnogo zdravil-specialitet, ki so bila nekoč izključni monopol inozemskih tvrdk. Največji uspeh na tem področju je nedvomno nova tovarna za izdelovanje penicilina, ki je bila zgrajena v Beogradu. Prvi doma izdelani penicilin je bil lani razslavljen na velesejmu v Zagrebu. V kratkem bo tovarna začela s serijskim izdelovanjem tega nadvse važnega zdravila.

Kako je nastala tovarna „Lek“ v Sloveniji

Kakor v drugih republikah Jugoslavije, je bil tudi v Sloveniji že leta 1945 ustanovljen Zavod za nabavo, razdeljevanje in proizvodnjo zdravil, ki je vključil v svojo upravo alkaloidni oddelek Kemične tovarne v Hrastniku, manjši farmacevtski laboratorij v Ljubljani in

Nad 200 različnih zdravilnih preparatov

Po uvidevnosti ljudske oblasti je dobil ljubljanski obrat tovarne „Lek“ leta 1947 nove prostore, pa tudi obrat v Mengšu je bil dozidan in popolnoma opremljen.

Kljub temu pa izdeluje danes tovarna „Lek“ nad 200 različnih zdravilnih preparatov, med katerimi je mnogo zdravil specialitet, ki jih je Jugoslavija prej kupovala v inozemstvu. Pri izdelavi nekaterih preparatov so bile tehnične ovire tako velike, da je bilo v mnogih primerih potrebno najti popolnoma nov način izdelovanja.

Tako na primer izdeluje danes tovarna „Lek“ Belladin po vzorcu vodilnih švicarskih preparatov. To zdravilo je izdelano iz domače droge, ki jo je Jugoslavija prej za niz-

Proizvodnja se je silno povečala

Od leta 1945 se je proizvodnja povečala za 1500, pri nekaterih preparatih pa celo za 2000 odstotkov. Kolektiv v vseh obratih se je povečal na 260 delavcev in nameščencev. Vsi delavci so se šele v tovarni „Lek“ polagoma priučili dela v farmacevtski proizvodnji. Iz njihovih vrst so izšli tudi vsi predelavci in vodje oddelkov.

V ljubljanskem obratu so zaposlene večinoma ženske delovne moči, ki so se v vseh oddelkih odlično izkazale. V tabletnem oddelku, kjer

like in srd na krivično urejeno človeško družbo povzročajo stalno trenje in so vzrok nemirov. Vsa zgodovina je samo boj človeka proti človeku, upor zatiranih in izkoriščanih proti izkoriščevalcem, ki razkošno živijo na račun skrajno izkoriščanega delovnega človeka, katerega kapital so samo žuljave roke. Ta borba ni od danes, ta boj sega že v daljnjo preteklost. Malo so pomagale lepe pridige o usmiljenju in vsi časi kažejo, da so bile samo besede, dejanja pa drugačna.

Napredne sile so bile in so, ki so z brezkompromisno borbo dosegle vsaj nekaj drobtinic socialnih uspehov. Ni še daleč čas, ko so bili dela nezmožni ljudje, stari in obnemogli, invalidi in bolni, navezani popolnoma sami nase, pritiskali kljube na vratih in prosili kruha, spali pod milim nebom ali v hlevih in na kakšni gnili slami tudi žalostno poginili. Kako žalostna usoda najbednejših, kako malo veselja do

obratovalnico „Salus“ v Mengšu, ki je bila zgrajena za fabrikacijo eksploziv in etra.

Dediščina, ki jo je nastopila nova tovarna zdravil, je bila skromna. Stroji, kolikor jih ni odnesel okupator, so bili stari in izrabljeni. Mali kolektiv, ki mu je bila poverjena ta odgovorna in tvegana naloga, je imel malo strokovnih izkušenj, pač pa je imel eno, kar je še bolj dragoceno: ogromno volje, da svojo nalogo izpolni.

Istočasno je prof. Dorer z dobrim izborom mladih kemikov organiziral Zavod za kontrolo zdravil v Sloveniji in Zavod za farmacevtske raziskave, ki je imel nalogo, da registrira kvaliteto preparatov.

Prva naloga nove tovarne je bila izdelati desinfekcijska sredstva za razkužitev in razstetiženje klinik in bolnic, ki so bile med okupacijo vse okužene ter so ranjenci neznosno trpeli zaradi mrčesa. Prav tako je bil nujno potreben eter za narokozo, pa tudi za farmacevtske namene. Mali kolektiv je z največjim elanom popravil in izpolnil stroje. Tovarna je začela proizvajati eter, bolnice pa so tudi v najkrajšem času prejele nad 700 kg cianovodika za desinfekcijo.

ko ceno izvažala ter nato uvažala nesorazmerno draga zdravila.

Prav tako izdelujejo v tovarni „Lek“ iz domače droge Secalin. Ta preparat je za 20 do 30 odstotkov čistjši od ameriškega izdelka in popolnoma enakovreden švicarskim specialitetam.

Še dolga vrsta je zdravil, ki jih je Jugoslavija prej za drag denar prejela iz inozemstva, danes pa jih izdeluje doma, kakor n. pr. Stropin, emuzija Bizal za zdravljenje sifilisa, Ergantin proti porodnim krvavitvam, Sicilin proti trakulji itd.

Poleg zdravil izdelujejo v tovarni „Lek“ tudi razkužila, zobotehnične preparate in preparate za živino-zdravsko službo.

dnevno izdelajo po 300.000 različnih tablet, je delo naporno in zahteva posebne pazljivosti. Izredno precizno in odgovorno delo vrše tudi delavke v oddelku za injekcije, kjer so se odlično znašle in dobro izkazale. Sterilno polnenje ampul so prej izvrševali v posebni kabini, kar pa je bilo izredno težavno. Zdaj uporabljajo za to poseben aparat, ki ga je skonstruiral obratovodja Leban. S tem je delo zelo olajšano in delovni postopek pospešen. Rekordni dnevi izkazujejo do 19.000 ampul dnevno.

življenja v mnogih, ki se morajo boriti za borno življenje, medtem ko je svet za vse dovolj bogat. Kdor je v potrebi, naj ne bo navezan na milost in nemilost imovitejših, da bi prosil milosti, ampak imeti mora zajamčeno pravico do človeka vrednega življenja. To je v bistvu ideološka borba naprednih sil, ki še zdaleka ni končana. Le na tej napredni podlagi se bo gradil demokratičen način življenja in se bo izoblikovala lepša bodočnost svobode, bratstva in spoštovanja človeka brez razlike narodnosti in vere.

Take in podobne probleme človeške družbe lahko razmotriš z našim kmečkim človekom na vasi. In takih ni malo, ki jim zastareli predsodki niso omejili širokega razgleda in se zato pridružujejo vrstam, ki se upravičeno imenujejo napredne in korakajo novi bodočnosti nasproti, ki nujno prihaja, ker kolo zgodovine se vrti naprej.

Vsi oddelki se ponašajo z udamniki in pohvaljenimi

V vseh oddelkih delajo po normi in vsak oddelek se ponaša z udamniki in pohvaljenimi. K najboljšim delavkam spadajo tudi 4 gojenke Zavoda za slepe, ki so že od februarja 1949 zaposlene v tovarni „Lek“. Kljub slepoti stalno prese-gajo normo ter je vodstvo z njimi izredno zadovoljno.

Tudi obrat v Mengšu ima dva udamnika, to sta Grlica v oddelku za izdelovanje etra in kurjač Čuk. Kot najboljša pa je anorganska grupa Dalmatince Čariča, ki poleg Čariča vključuje še Šenico, Kosa in Gabri-lo.

Bitka za plan je velik cilj vseh teh ljudi. Za dosego tega ne poznajo nobenih ovir. Če zahteva izpolnitev planske naloge pospešeno delo, ne štejejo delovnih ur. Tudi ponoči delajo, če je potrebno. Ko je lani zaradi zakasnele pošiljke kemikalij iz inozemstva grozilo, da letni plan ne bo izpolnjen, so delali podnevi in ponoči, da je bil plan pravočasno izpolnjen. Tudi sicer je delovni kolektiv zelo zaveden ter se vsi pridno udeležujejo tudi prostovoljnega dela. Po pridnosti se posebno odlikuje mladinski aktiv, ki vključuje okoli 40 mladink.

V mnogih izdelkih je tovarna že dosegla petletni plan, kjer ga pa še niso dosegli, je temu v glavnem kriva neizpolnitev reparacij iz inozemstva. Toda kljub temu ga bodo tudi tu dosegli — ker tako hočejo.

Klevete informbiroja? Nad 100 odstotkov od lani povečana proizvodnja je najkrepkejši odgovor.

I. S.

Iz vzhodnih sosednih držav je pobegnilo v Jugoslavijo preko 5000 oseb.

Od resolucije informbiroja proti Jugoslaviji je pobegnilo iz Madžarske, Romunije, Bolgarije in Albanije v Jugoslavijo 5321 oseb. Večina ljudi je pobegnila v Jugoslavijo zato, ker so bili v svojih državah radi svoje borbe za enakopravne odnose med narodi preganjani. Večji del beguncev so kmetje in delavci, člani Komunistične partije.

Seveda pa je pobegnilo v Jugoslavijo tudi gotovo število reaktivnih in zločincev, ki so jih doslej jugoslovanske oblasti vračale državi, iz katere so pobegnili. Ker pa so bolgarske oblasti izrabile dejstvo, da so jugoslovanske oblasti vrnilo v Bolgarijo skupino takšnih beguncev, za trditev kako pošilja Jugoslavija v Bolgarijo svoje agente, v bodoče jugoslovanske oblasti ne bodo več vračale takšnih beguncev.

Po širnem svetu

Dunaj. — Stavka gledaliških delavcev državnih gledališč na Dunaju, ki je trajala točno 4 tedne, je bila zaključena zadnji petek. Gledališkim delavcem so dovolili zvižanje mesečne plače za 70 do 90 šilingov ter doklado pri premierah v višini 10 do 30 šilingov.

Berlin. — Predsednik socialno-demokratske stranke v Zapadni Nemčiji Schumacher je pozval zapadne zasedbene sile, da bi ob zborovanju 500.000 zastopnikov celotne nemške mladine uporabljale med drugimi tudi tanke. K temu piše centralno glasilo Svobodne nemške mladine „Mladi svet“, da so nekateri ljudje zgubili svoje živce, ko so ugotovili razvoj naprednih sil in mladino, ki se bori za mir.

Peking. — Delavske organizacije iz Šanghaja, Mukdena, Kalgana, Nankinga in drugih mest so poslale številne protestne brzojavke oblastem v Hongkongu, kjer protestirajo proti zasledovanju kitajskih organizacij in proti policijskemu terorju nad delavci cestnih železnic.

Po naši zemlji

Svetna ves. (Popravek). Na zahtevo prinašamo po predpisih tiskovnega zakona naslednji popravek, ki se nanaša na dopis, ki smo ga objavili dne 21. januarja t. l. (številka 5 (278) našega lista) pod naslovom „Svetna ves“:

Vi pišete, da je socialistični župan namestil svojo hčer Marijo Fister kot občinsko tajnico ter da ji izplačuje mesečno 480 šilingov iz občinske blagajne. To je neresnično. Res je nasprotno, da je bila Marija Fister nameščena že pod bivšim županom Feliksom Sereinigom, ki ni pripadal socialistični stranki. Nameščena pa je bila samo kot pomožna pisarniška moč in ne kot občinska tajnica. Tudi ni res, da znaša mesečna plača Marije Fister 480 šilingov, temveč samo 200 šilingov.

Vi pišete dalje, da Marija Fister opravlja svoje občinske posle samo po enkrat v štirinajstih dneh. To je neresnično. Res je nasprotno, da Marija Fister opravlja svoje občinske posle vsak dan dopoldne razen sobote.

Svetna ves, dne 28. I. 1950

Fister Marija I. r.

Borovlje in okolica. Nedavno smo brali, da nameravajo športni krogi zgraditi vzpenjačo za smučarje na Zingarce in da bodo s tem delom pričeli že letos. Radovedni smo, če bo res prišlo do tega, ker kolikor je znano, so v Zingarci že merili parcele, kjer jo nameravajo izpeljati. Za zimske športnike je prišel letos najbolj v poštev še vedno stari teren, Slovenji Plajberk in ljubljanska cesta.

S tovornimi avtomobili so vozili celo zimo les iz Ljubelja in iz Sel, tako nabasani, da se moramo res čuditi, da pri vsem tem ni prišlo do večjih nesreč. Tudi iz Ruč pod Maenom so imeli vozniki dosti tovrstne; četudi je padlo malo snega, so znali nekateri izrabiti, kar se je le dalo.

V Kapli se je pripetila huda nesreča. Enajstletna Rožekarjeva hčerka je pomagala pri žaganju

drv in pri tem prišla tako blizu cirkularja, da jo je zgrabil in ji odrezal vse prste desne roke. Gotovo nekaj strašnega za starše, še luže pa za otroka samega.

Dne 28. januarja t. l. so pokopali v Borovljah Franca Schalerja. Bolehal je dalje časa. Pogreb je bil brez duhovnika, ker rajni ni bil cerkveno poročen.

Na Bajtišah so pokopali enainosemdesetletnega gozdarja Feliksa Budo, ki je umrl 17. januarja. Veliko vrsto let je bil v teh krajih, zato so ga poznali vsi Borovljčani in Selani.

Hodiše. V nedeljo, 5. I. m., smo imeli pri nas v Hodišah razstavo šiviljskih izdelkov. Razstava je pokazala, kaj so se dekleta v šiviljski stroki naučila v tečaju, ki je trajal od 5. januarja do 4. februarja t. l. Mnogovrstna, umetniško razvrščena razstava šiviljskih izdelkov je bila zgovoren dokaz, da so dekleta tečajnice, dvanajst po številu, primeroma kratak čas dobro izkoristile in se veliko naučile, kar je seveda predvsem pripisali spretnemu vodstvu voditeljice tečaja, tovarišici Ančki Šušu, ki je vložila v tečaj vso svojo strokovno sposobnost. Med tečajem je bilo tudi predavanje o negi dojenčkov.

Po ogledu razstave, ki so jo obiskali številni gostje, je bila popoldne kulturno-zabavna prireditev, kjer so dekleta nastopila z burko „Zakleta soba pri Zlati goski“, ki so jo uprizorile po uvodnem pozdravnem govoru voditeljice in pesmi „Tam gorj za našo vasjo“. Burka je spravila vse navzoče v jako dobro voljo. Pevci mešanega pevskega zbora in tamburaši so lepo izpolnili popoldanski spored.

V ponedeljek navrh pa je bil prisrčen poslovilni družabni večer s prijetnim sporedom, kjer so se dekleta tečajnice polne hvaležnosti poslovile od svoje voditeljice in ji kot zunanji znak udanosti podarile majhno darilce.

Leže pri št. Jakobu v Rožu. Po vseh dolinah naše zemlje se mladi-

na navdušuje za lepi plemeniti zimski šport: smučanje in sankanje. Ta šport krepi voljo in zdravje, utrjuje značaj, zato slišimo zdaj tu, zdaj tam o smučarskih tečajih in smučarskih in sankarskih tekmah. Najmlajši pionirji, in mladna se skušajo uveljaviti na področju fizikulture, ki zahteva naporov, mnogo treninga in vztrajnosti. Tako smo imeli tudi pri nas v Ležah preteklo nedeljo, 5. I. m., smučarsko tekmo, kjer je tekmovalo štiri-najst tekmovalcev, po večini pionirji. Najboljši je bil in je zasedel prvo mesto Siter Rudolf, ki je vozil 1,43 minut, drugi Krasnik Franc 2,22 minut in tretji Bučela Ribard 2,24 minut. Nato so sprejeli najboljše nagrade. Opazili pa smo, da je potrebno za vsako vrsto fizikulture veliko dela, samopremagovanja in nečisto vaj.

Glinje. Menda že več kot sto let pomnijo ljudje, da smo imeli v naši občini dva broda čez Dravo, enega v Glinjah in drugega v Medborovnici. Brodovi so bili odpravljene, ko so napravili zaporno cono. Zaporna cona je sicer že davno odpravljena, toda prevoza z brodovi še danes ni in kakor izgleda, sploh ne mislijo na to. Glavni vzrok je baje v tem, da noče nihče voziti, deloma ker bi bili stroški za vzdrževanje previsoki. To je res dobro. Vsakdo ve, kakšne važnosti so ti brodovi za naše ljudstvo, kmete kakor delavce. Gosposka seveda ne potrebuje teh ladij, li se vozijo z avtomobili in jim je brod nepotreben in kakor kaže, se to vpoštevava, ker drugače bi moral biti prevoz z brodi že davno spet vpeljan. Brali smo, da so ob priložnosti delnega proračuna določili lepo vsoto za tridesetletnico glasovanja. Kaj nameravajo napraviti s tistim denarjem, ne vemo, toda slutimo, da bo šlo največ za „tam — tam“, da bodo spravili čim več ljudi v Celovec. Kaj pa, če bi dali od tega zneska nekaj šilingov za te brodove? Ljudstvo bi imelo od tega res nekaj koristnega. To bi bila pred-

vsem zadeva naše občine, da bi zastavila odločne korake v tem pogledu. Ali pa morda ti možje nimajo smisla za kaj takega?

Maložče. Poročamo, da bomo pri nas gradili vodovod. Vodovod je brez dvoma zelo potreben, ker je polovica vasi brez dobre pitne vode, toda stroški za napeljavo bodo zelo visoki, ker so vreleci zelo visoko in precej oddaljeni. Interesenti bodo stroške kljub subvenciji težko zmogli. Gre pa za to, kako bodo stroške razdelili, da ne bodo nastale nerednosti. Sicer pa so Maložčani marsikaj zmožni, če pomislimo trideset let nazaj, ko so zgradili napeljavo električnega toka 5 km daleč. Kako bi si mogli danes predstavljati vas brez elektrike. Tudi o osuževanju močvirja med Bačami Maložčami govorijo. Vse pa zaenkrat ne bomo zmogli, bo pač moralo nekaj ostati za poznejši čas.

OBJAVA

Hranilnica in posojilnica v Velikovecu, registrovana zadruga z neomejenim jamstvom, naznanja, da uraduje v svojih lastnih prostorih v Velikovecu vsako sredo od 9. do 13. ure.

Upravni odbor

SPZ naznanja

SPD „Svoboda“ iz št. Janža v Rožu gostuje v soboto, dne 18. februarja 1950 ob 19. uri pri **Knaberlnu v Velinji vesi** z veseloigro **„MOČ UNIFORME“**

SPD „Edinost“ iz Škofič gostuje na pustno nedeljo ob 14.30 uri pri Tišlerju v št. Janžu v Rožu in ob 19. uri pri Adamu v Svečah s šaljivo igro **„Kmet in fotograf“**

SPD „Simon Gregorčič“ priredi na pustno nedeljo ob 14.30 uri pri Šercerju v Šmihelu pri Pliberku pustno prireditev z veseloigro **„Dva para se ženita“**

Na prireditvi bo prvič nastopil tudi šmihelski mešani pevski zbor.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik, Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisni naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

PREŽIHOV VORANCI:

POŽGANICA

Gröger je s svojim mogočnim glasom takoj napolnil dvorano, toda ni bilo kazno, da si je tudi osvojil poslušalce. Ta večer je imel nalogo, da v samem šent Rupertu zlomi enkrat za vselej delavsko opozicijo proti strankini taktiki v nacionalnem vprašanju na Koroškem, proti popolni vpregi stranke v politiko Heimatschutzta. Šentruperški proletariat je bil najradikalnejši v vsem mestu in okolici in se ni mogel pomiriti s politiko strankinega vodstva. Tudi šentruperški proletariat je bil, kakor ostali v celovški okolici, že popolnoma pod nemškimi kulturnimi vplivom, dasi je bil večinoma priseljen iz slovenskega dela Koroške. Kakor ostali industrijski proletariat, tudi ta ni razumel važnosti narodnega vprašanja na Koroškem in je bil odgojen v takem duhu, da je borbo za enakopravnost Slovencev gledal kakor napor nazadnjaštva proti napredku. V desetletni vzgoji

mu je stranka ubila vsak smisel za pravično rešitev narodnega vprašanja.

Toda v šentruperškem proletariatu je bila razredna zavest silno močna in sam delavski instinkt je pri njem vzbujal odpor proti politiki stranke, ki je po prevratku vedno bolj in bolj lezla na odkrito nacionalistično pot in se v nacionalni politiki ni več razločevala od ostalih nemških strank. Vodstvo stranke je valilo odgovornost za to opozicijo na nekatere bivše vojne ujetnike v Rusiji, ki so se zadnji čas vračali iz ujetništva ter začeli med delavstvom sejati razdor.

Grögerjev govor je imel takole vsebino:

„Stara Avstrija se je zrušila, ustanovljena je svobodna, demokratična republika. Avstrijsko republiko bo vodil avstrijski proletariat in jo uredil kot domovino svobodnih državljanov. domovino so-

cialnih pravic. Koroška pa je v mirovnih pogajanjih sporno vprašanje, ker zahteva del njenega ozemlja Jugoslavija. Za koroški proletariat je vprašanje preprosto: ali v svobodno pacifistično avstrijsko republiko — ali pa v nazadnjaško militaristično — kulturno zaostalo Jugoslavijo, zemljo brez močne delavske stranke.“

„Izberite — kam hočete?“ je zagrmel po dvorani.

„V svobodno republiko!“ mu je zadonelo iz stotine ust naproti.

Gröger je potem prešel na razlaganje taktike. Ako hočemo biti svobodni, moramo to svobodo braniti, kadar nam jo hoče sovražnik vzeti. Zato se stranka bori za samoodločbo, za svobodno Koroško, proti priključitvi k Jugoslaviji. Ker se tudi druge stranke borijo za priključitev Koroške k Avstriji, ni nič bolj naravnega kot to, da v tem vprašanju vsi složno ravnajo. Svobodna domovina je skupna stvar vseh.

Do tu je govornik imel lahko opravilo in je žel splošno razumevanje. Potem pa je začel sekati po lokalni opoziciji; tiste, ki razširjajo glasove, da se je stranka predala meščanskim strankam, je imenoval klevetnike, temne elemente, ki mislijo, da je Avstrija Rusija.

„Mi smo internacionalisti! Mi smo za samoodločbo, zato nismo nasprotniki Slovencev. Toda če smo na Koroškem stoletja lahko skupaj

živeli, zakaj bi Slovenci se zdaj ne ostali pri nas? Mi smo za nedeljivo Koroško, katero hočemo ohraniti naši avstrijski domovini, zato branimo to zemljo, zato organiziramo naša stranka in vodi obrambni boj.“

Shod je sprejel njegov govor s ploščanjem, toda brez splošnega navdušenja. Na shodu ni bilo organizirane opozicije, toda opazil se je neki instinktivni odpor pri množici.

„Ali si ga čul, kako je pel?“ se je obrnil Ladinik k Rožeju, ko se je polegel krik po dvorani.

Rožej ni odgovoril. Govor mu je težko legal na možgane ter se ni mogel otresti mešanega vtisa.

Zadnji je dobil besedo zastopnik Volkswehra, soldat Polajnar. Celovška, posebno pa šentruperška Volkswehr je bila razborita četa in prostovoljci so vstopali vanjo v iskreni veri, da vstopajo v brambno vojsko stranke, ki bo branila interese proletariata in bo resnična vojska revolucije. Šentruperška Volkswehr se je upirala lastnemu vodstvu, se branila varuštva Heimatschutzta in se ni hotela pokoriti disciplinarni vojaške komande. Večkrat je na lastno pest strahovala lokalne osovražene predstavnike meščanskih strank in prišlo je tudi do spopadov z drugimi brambnimi četami Heimatschutzta.

Buren aplavz je pozdravil volkswehrovca Polajnarja na odru. Okičen z velikim rdečim trakom je na-

STRAN NAŠIH ŽENA

Zaščita matere in otroka v socialistični Jugoslaviji

Skrb za delovnega človeka in za ženo — mater še posebej je zagotovljena z Ustavo ter vrsto odredb Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Higijenični in lepo urejeni Domovi igre in dela, jasli, otroške klinike, posvetovalnice za matere, veliko število na novo odprtih ustanov, namenjenih zdravstveni zaščiti matere in otroka, vse to najbolj dokazuje, da izdane odredbe niso ostale le na papirju, ampak da so v kratkem času začele. Samo v dveh letih po vojni je bilo v Jugoslaviji odprtih 2558 naštetih ustanov, pred vojno pa jih je v celi državi bilo le 295.

V razdejani in opustošeni deželi, kjer je bilo med vojno uničenih 82 odstotkov od že tako nezadostnega števila zdravstvenih ustanov, ni bilo lahko ob velikem pomanjkanju sanitetnega materiala in strokovnega kadra vse to ne le nadoknaditi, temveč celo preseči. Požrtvovalno delo strokovnjakov je ob velikem razumevanju in pomoči ljudske oblasti, pa tudi sodelovanju večine prebivalstva, pokazalo odlične uspehe. Smrtni slučaj pri porodih so se zmanjšali na minimum. Tudi umrljivost otrok izpod desetih let starosti, ki je v stari Jugoslaviji v letih 1930—1934 znašala 44,9 odstotkov, naglo pada. Množično umiranje v stari Jugoslaviji je izenačilo njihov položaj z najbednejšo dečo na svetu iz kolonialnih in polkolonialnih dežel Indije in Ceylona. Danes pa se socialistična Jugoslavija tudi v tem pogledu hitro dviga iz podedovane zaostalosti.

V oktobru preteklega leta je vlada FLRJ izdala še eno odredbo, ki zaposleni materi v marsičemu omogoča pravilno nego otroka. Med najvažnejšimi določbami te odredbe lahko omenimo naslednje:

Dopust po porodu se ženi podaljša tudi v primeru predčasnega poroda, in sicer za toliko, kolikor je dopusta pred porodom manj porabila.

Če je ženi po zdravnikovem nasvetu potrebno lažje delo od onega, ki ga stalno vrši, se ji mora začas-

no dodeliti lažje delo, pri čemer pa obdrži isto plačo.

Po dovršenem šestem mesecu nosečnosti pa do vštetelega osmega meseca dojenja mati ne more biti poslana na terensko delo, ki bi oviralo pravilno nego in s tem razvoj dojenčka.

V primeru, da otrok v starosti izpod 3 let zbolí na akutni bolezní, ima mati pravico vzeti plačan dopust, da otroku lahko posveti potrebno nego.

Zelo važne so tudi določbe o denarni pomoči za dojenčkovo opremo in o denarni pomoči za pojačanje hrane doječih mater. Predvidena je tudi pomoč družinam z večjim številom otrok...

Da bi se zagotovilo pravilno iz-

OTROK IN KNJIGA

(Nadaljevanje)

Druga knjiga, iz katere otrok bere, je njegova mati...

To je knjiga, ki z brezprimerno potrpežljivostjo odgovarja na otrokova neskončna vprašanja. Najgorostnejša neverjetnost v tej knjigi nosi za otroka pečat neizpodbitne verodostojnosti. Premnogokrat je odvisno, če se bo otrok razvil v koristnega ali nekoristnega člana človeške družbe, prav od matere. Iz dneva v dan se v otroku ob materinih besedah, pravljicah, pripovedkah, oblikuje bodoči zdrav človek, ki se zaveda svoje moči in poslanstva, ali pa slabič, ki čaka križem rok odrešenja in pomoči od vidnih ali nevidnih bitij.

Ko bi se matere zavedale, kolikšna moč in dalekovidnost je v vsaki njihovi besedi in v prikazovanju življenja, ko se pogovarjajo z otrokom, bi polagale na svoje besede z otrokom več pažnje, kot je mnogokdaj primer.

Nešteto je mater, ki se poslužijo „bavbava“, če se otroku še ne da spati, ali če otrok joka.

„Tiho, če ne, te bo bavbav!“ In otrok res utihne, otrok si res ne upa več ganiti v postelji. A ne gle-

vrševanje teh odredb, se je pri zveznem komiteju za socialno skrbstvo ustanovil Svet za zaščito matere in otroka, katerega prvenstvena naloga je odpravljanje nepravilnega ravnanja z zaposleno ženo — materjo. Za posamezne upravne voditelje ustanov in podjetij, ki se ne bi hoteli ravnati po predpisanih odredbah, so predvidene visoke kazni...

Pri izvajanju določb zvezne vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki se nanašajo na matere in otroka, je državnim organom v veliko pomoč Antifašistična fronta žena, množična organizacija s 3.800.000 članicami. Med njimi jih je mnogo, ki so aktivno sodelovale v narodnoosvobodilni borbi in s tem doprinesle k svobodi in enakopravnosti vseh žena Jugoslavije.

Tudi žene Jugoslavije, ki so v

borbi proti fašizmu žrtvovale stotisoče svojih otrok, najdražje kar mati more dati, so doživele napad moskovskih revizionistov. Na plenumu Mednarodne demokratične fronte žena so bile jugoslovanske predstavnice izključene iz organizacije kot „vohunke imperialističnih držav“. Vendar žene Jugoslavije ne more izključiti iz demokratične fronte noben dekret in nobena odredba. One so v dolgi in težki borbi dokazale, kako čvrsto so povezane s to fronto, in priborile so si same častno mesto med naprednimi ženami vsega sveta. Danes pa dajejo vse svoje sile za čim hitrejšo zmago socializma v svoji domovini, nadalje se borijo za enotnost mednarodnega demokratičnega ženskega gibanja in vzgajajo mlado pokolenje Jugoslavije v naprednem duhu, v ljubezni do rešnice, ki bo zmagala.

Nasveti za kuhinjo

Drevesno deblo

Speci na papirju biskvit iz 18 dkg sladkorja, 5 rumenjakov, snega 5 beljakov in 8 dkg moke. Ko je pečen, ga zvij in ohladi. Med tem zmešaj 20 dkg sladkorja in 20 dkg surovega masla s 4 tablicami čokolade. Prideni 2—3 jajca in mešaj, da bo krema gladka; to je nadev in glazura.

Medeno pecivo

35 dkg moke, 24 dkg sladkorja, 14 dkg medu, malo cimeta, nageljnovih žebic, limonove lupine, malo natrona, dve celi jajci ugnemo v testo, razvaljamo, izrežemo oblike, naložimo na ploščo, namazano z voskom! Namažemo pecivo po vrhu z raztepenim jajcem in spečemo. Jajčna glazura mora biti tanko namazana.

Ocvrta jabolka

Olupi jabolka, zreži jih na precej debele listke, posipaj s sladkorjem in pusti jih ležati eno uro. Nato napravi iz polne žlice moke, žlice sladkorja, malo soli in malo belega vina bolj gosto testo, ki se pa še da vlivati, omoči jabolka v njem in jih ocvrti na razbeljenem surovem maslu.

stopil s puško v roki. Polajnar sicer ni bil govornik, a kar je povedal, je bilo to, kar je živelo v šent-ruperškem Volkswhehru.

„Mi smo z Dunajem, mi bomo branili v prvi vrsti interese delavstva; nam so vsi delavci bratje. Mi nočemo biti trabanti šumija in Lemeža. Stranki smo zvesti, ali stranka naj ne pozabi, za kakšne name-ne smo v prvi vrsti tu. Tudi domovino hočemo braniti pred Srbi in pred komer koli, ne smemo pa pozabiti, da je med Slovenci tudi proletariat, ki čuti to, kar mi! Vsi v Volkswhehr, v našo vojsko! Živela Volkswhehr!“

In sedaj se je zgodilo čudo: niti Gröger, niti Lukas nista nastopila proti zastopniku Volkswehra; vodstvo zborovanja je molče prešlo ta nastop. Stranka je vedela, da je njeno gibanje tako močno in široko, da lahko brez škode dopusti utripanje revolucionarnega razpoloženja na periferiji.

Predsednik je izjavil, da ima zdaj besedo vsak, kdor hoče govoriti. Toda nihče se ni oglasil. Le tu in tam so se iz dvorane čuli vzdolgi, ki so izražali nezadovoljstvo, ali pa so se rogali. Izhode so že zaprli, ko je predsednik zaključil zborovanje.

Zunaj na cesti sta tovariša poberala Rožeja:

„Kaj praviš? ...“

„Življenje je tudi pri vas, to moram reči!“

„Ali se ti ne zdi, da nečesa manjka, nečesa, kar bi moralo biti poglobljeno?“

Tisti večer je Rožej Klemen legel poln raznih vtisov in dolgo v noč se je valjal po postelji ter razmišljal, kar je videl in čul... Pojmi so se mežali in slednjič si je priznal, da mnogih stvari ne razume. Za prijetnimi slikami pa je nehote vedno znova vstajala slika ravnatelja Göryja... Ves utrujen je pomislil:

„Bomo videli!“ Potem je zaspal.

Prihodnje dni je Rožej vstopil v Volkswhehr kot aktiven vojak; pridelili so ga mežiški četi. Le počasi se je zbirala; begunci iz Mežiške doline so sicer prihajali, a to je bilo bolj podobno kapanju, kot pa pritoku. Mnogi Mežičani, ki so živeli v Celovcu, niso hoteli takoj vstopiti in so se izgovarjali, da bodo že šli na branik domovine, kadar bo čas. Agitator Šperdin je klet.

„Kakšni patrioti smo mi! Človek se mora sramovati pred drugimi kraji. Poglejmo Pliberk, Borovlje, Velikovec. Niti svoje čete ne bomo zbrali!“

Rožej Klemen je iz same notranje razbitosti pričel ljubavno razmerje z Dobravčevo Mino, dasi mu dekleta že doma ni bilo všeč. Toda bila je njegova vrstnica in skupaj

sta odraščala na perzonalnem dvorišču. V tem vrvežu je človeku bilo prijetno imeti družico, toda tega Rožej pri Mini ni našel; dekleta je bilo neverjetno fanatično in je strupeno sovražila Slovence. Bila je produkt celovških meščanskih družb, ki so iz nje napravile spako, da se je o vsaki priliki dičila z rdečimi trakovi, a hkrati se je sramovala govoriti svoj materni jezik.

Včasih je Rožej nehote spregovoril z njo po domače; tedaj je dekleta poskočilo:

„Kaj pa govoriš!“

„Saj je vendar vseeno!“ se je smehljaj Rožej.

„Ni vseeno, če je tebi, meni ni!“

Razmerje z Mino je imelo to čudno posledico, da so se njegovi politični temelji prej rahljali, kakor pa utrjevali. V takem stanju se je približeval mesec majnik, ko so se na demarkacijski črti začeli boji, ki so celo spodnjo Koroško zavili v plamen krvavega narodnega spopada.

Močivskemu Petruhu se pokaže bela gos...

Spomladi 1949. leta se je slovenska narodna vlada v Ljubljani odločila, da popravi, kar je bila zamudila jeseni 1948. leta. Pripravljala je vojaško ofenzivo, da osvoji še tisto slovensko ozemlje, ki je ležalo onstran zasedene in dogo-

vorjene črte. Zavzeti je hotela tudi celovško okolico z Vrbskim jezerom.

Demarkacijska črta je bila na obeh straneh slabo zasedena. General Maister, ki je poveljeval slovenskim edinicam, sestavljenim iz maloštevilnih prostovoljnih čet samih koroških Slovencev in izpopolnjenih z nekaj stotnijami slovenskih polkov, katere je narodna vlada po prevratu spet postavila na noge, je zatorej ukazal, da pritegnejo na fronto poslednje rezerve iz najbližjega zaledja.

In nekega jutra meseca aprila, ko je po dolini še ležala gosta megla, je Malgajeva četa zapuščala grad Ravne in odhajala na Koroško. Jedro Malgajevih čet je bilo sicer že prej premeščeno v Velikovec, kjer je bil štab generala Maistra, a na Ravnah je ostal le majhen kader, ki se je izpopolnjeval z novimi prostovoljci. Sam nadporočnik Malgaj je bil prišel iz Velikoveca, da odvede zadnji ostanek svoje prosule čete na fronto.

Pot od gradu do kolodvora je bila kratka; perzonalni pod gradom so bili še kakor izumrli, prav tako tudi ceste po trgu. Vse je bilo tiho in prazno, skoraj nikjer ni bilo videti človeka na cesti in če bi ne sopla v bližnji jeklarni parna kladiva, bi si bil človek mislil, da hodi po izumrlem kraju.

(Dalje)